

## **ΜΑΜΑ, ΜΠΑΜΠΑ, ΚΟΙΤΑ...**

(Χριστουγεννιάτικο αφηγηματικό δοκίμιο, σαν παραμύθι για μικρά και μεγάλα παιδιά).

Πλησίαζε ο καιρός για την πιο μεγάλη, μέσα στην καρδιά των παιδιών, ημέρα. Τα βουνά, τριγύρω, ήταν όλα χιονισμένα, ενώ το κρύο γινόταν όλο και πιο τσουχερό. Όμως, μέσα σ' εκείνο το φιλόξενο σπίτι, όλα είχαν οργανωθεί τέλεια για να περάσουμε όσο γινόταν πιο όμορφα. Ναι, να είναι όλα στολισμένα, η πρόσοψη ωραία φωταγωγημένη, όλοι οι τοίχοι με γιρλάντες με χαρούμενα χρώματα, με ωραίες εικόνες με αγγελάκια και αγιοβασίληδες, το χριστουγεννιάτικο το δέντρο με τρεμόσβηστα λαμπιόνια και πολύχρωμες μπαλίτσες να αντανακλούν την χαρά της ημέρας, και, κάτω, στη βάση του, τυλιγμένα με ...γυαλιστερή και πολύχρωμη αγάπη, κάμποσα ωραία ντυμένα κουτιά, με όμορφα δώρα για τα μέλη της οικογένειας, ιδιαίτερα, βέβαια, για τα μικρά παιδιά, αλλά και για τους καλεσμένους, συγγενείς και φίλους, μικρούς και μεγάλους. Παράλληλα, όλη η οικογένεια είχε μεριμνήσει για την έγκαιρη προμήθεια των κατάλληλων υλικών για το γιορτινό τραπέζι των Χριστουγέννων και όλης αυτής της εορταστικής περιόδου.

Όπως συμβαίνει συνήθως αυτή την εποχή κάθε χρόνο, έτσι και σ' αυτή την περίπτωση, τις πιο πολλές φορές, αφού ξημέρωνε, ο ήλιος έλαμπε κατά διαστήματα στον ουρανό, προσπαθώντας να ζεστάνει με τις αχτίδες του τις ελπίδες των ανθρώπων. Έτσι, καθώς εκείνες, οι ιερές μέρες έρχονταν όλο και πιο κοντά, η αγορά της πόλης, παρά το τσουχερό κρύο, όλο και περισσότερο έσφυζε από ζωή, από κίνηση, από ολόκληρες οικογένειες, μικρούς και μεγάλους, με τα παιδάκια τα μικρά ευτυχισμένα να γεμίζουν την αγκαλιά τους με τα δώρα των γονιών τους, των παππούδων, των γιαγιάδων, των φίλων και των λοιπών συγγενών. Υπήρχαν και κάποιοι μοναχικοί τύποι, οι πιο πολλοί προβληματισμένοι με τα μύρια προβλήματα να τριβελίζουν το μυαλό. Στα φανάρια, σε όσα δεν είχαν καταληφθεί από τους παράνομους αυτής της γης, δεν έλλειπαν τα μικρά παιδιά που το... «αφεντικό» τους, ξένος ή «δικός» τους άνθρωπος, όποιος κι αν ήτανε αυτός που τα εκμεταλλευόταν, τα υποχρέωνε να ζητιανεύουν ή να πουλάνε διάφορα παιχνίδια ή μπιχλιμπίδια, ή να γίνονται φορτικά με την απαίτηση να σου καθαρίσουν τους υαλοπίνακες του αυτοκινήτου σου, μιμούμενα επακριβώς τους περισσότερους από τους μεγάλους που κάνουν την ίδια δουλειά, λες και είναι κανονική εργασία και πρέπει να αμείβονται γι' αυτή. Μέσα σε όλη την γιορταστική ατμόσφαιρα, με τον καθολικό φωτισμό με τόσα ωραία πολύχρωμα φωτάκια, με τα χριστουγεννιάτικα τραγούδια που στάλαζαν χαρά κι ελπίδα στις καρδιές των ανθρώπων, τις ευχές που έδιναν και έπαιρναν, και τα κάλαντα της παραμονής των Χριστουγέννων, την παράσταση την έκλεβαν οι πανταχού παρόντες Άι Βασίληδες, απαραίτητη εορταστική πινελιά που έδινε και το χρώμα και τον σφυγμό των ημερών.

Κάπου-κάπου, μες στην παγωνιά των ημερών, έβλεπες και μερικούς άστεγους να προσπαθούν να ζεσταθούν ξαπλωμένοι πάνω σε κάποια χαρτόνια από χαρτοκιβώτια, ή να χορτάσουν με ένα πιάτο φαί που τους πρόσφερε η Αρχιεπισκοπή ή η καλοσύνη κάποιων συνανθρώπων τους, μα, με την αξιοπρέπειά τους στα ύψη, αδιαπραγμάτευτη.

Έξω από το κέντρο της πόλης, υπήρχαν και συνοικίες όπου οι άνθρωποι, μπορεί μεν, να είχαν ένα κεραμίδι πάνω απ' το κεφάλι τους, όμως κινδύνευαν να το χάσουν κι αυτό, γιατί τα γραμμάτια του δανείου με το οποίο αγόρασαν το σπιτάκι τους, είχαν αρχίσει να μένουν απλήρωτα, είτε γιατί ένας απ' τους δύο ή και οι δύο οι γονείς της οικογένειας είχαν χάσει τη δουλειά τους, και η μεγάλη ανεργία που έπληττε την κοινωνία δεν τους βοηθούσε να βρουν νέα δουλειά, είτε γιατί ο πληθωρισμός και η ακρίβεια δεν τους επέτρεπε να πληρώνουν για όλα, τη στέγη και τον άρτο τον επιούσιο, κι ακόμα πιο πολύ, την ένδυση, τη μόρφωση, την ψυχαγωγία των παιδιών και της υπόλοιπης οικογένειας.

Ακόμα χειρότερα, βέβαια, ήταν μερικές φτωχογειτονιές, σαν κι αυτές σε κάποιες Ναυπηγοεπισκευαστικές συνοικίες, στις οποίες η μόνη δουλειά που μπορούσε να βρει για να κάνει κανείς, αν ήταν τυχερός, ήταν εργάτης στο ναυπηγείο, με συνέπεια, η συντήρηση των οικογενειών να ήταν συνάρτηση της προσφοράς εργασίας από το Ναυπηγείο, και με φυσικό αποτέλεσμα, πολλές φορές που δεν υπήρχε αυτή η δουλειά, η συντήρηση των οικογενειών να εξαρτάται από τη φιλανθρωπία και την ελεημοσύνη των άλλων ανθρώπων.

Αυτός ήταν και ο λόγος που, κάποτε, όταν η Έβελυν πήγαινε ακόμη στο Δημοτικό, και ο Γρηγόρης στο Γυμνάσιο, κάποια μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου της κόρης μου, στον οποίο ήμουν τότε αντιπρόεδρος, είχαμε προτείνει, και εγκρίθηκε, να πραγματοποιήσουμε με το σχολείο μονοήμερη εκδρομή στην πιο φτωχική Ναυπηγοεπισκευαστική Ζώνη του Λεκανοπεδίου, αφενός για να προσφέρουμε στις οικογένειες αυτές μια υποστήριξη σε τρόφιμα που τόσο ανάγκη τα είχαν, αφετέρου για να δουν τα παιδιά μας τη διαφορά που υπάρχει και να εκτιμήσουν τα αγαθά που αυτά έχουν, σε σύγκριση με τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης αυτών των ανθρώπων και ιδιαίτερα των παιδιών εκείνων, που, πολλές φορές, οι μανάδες τους δεν είχαν ούτε γάλα να τους προσφέρουν!

Πέρα, μακριά από μας, η αδηφαγία κάποιων ανθρώπων είχε δώσει τη σκυτάλη στα πολυβόλα και στις βόμβες, στους πυραύλους και στα αεροπλάνα, και, έτσι, το ρούχο της ειρήνης ήταν άδειο, μα ήταν γεμάτα τα νεκροταφεία και τα νοσοκομεία, και πελώρια η θλίψη, ενώ οι ήλοι σφιχτά καρφωμένοι για άλλη μια φορά στο σώμα του Χριστού.

Στο σπίτι, αλλά και σε διάφορες άλλες συντροφίες, μας είχε απασχολήσει πολύ αυτή η ανέχεια και ο πόλεμος, και είχαμε προβληματιστεί πολλές φορές για το πώς πρέπει να αντιδρά ο σύγχρονος πολίτης σε τέτοιες ή παρόμοιες καταστάσεις. Ένα από τα σημαντικά ερωτήματα, βέβαια ήταν, αν μπορεί ένας άνθρωπος, από μόνος του, να καταφέρει να εξαλειφθούν αυτά τα φαινόμενα από προσώπου γης. Μπορεί, π.χ. ένας απλός άνθρωπος να σταματήσει από μόνος του το μίσος και τον θάνατο του πολέμου; Ή, επίσης, με το να ελεείς κάποιον, π.χ. έναν ζητιάνο στα φανάρια, τον βοηθάς πραγματικά να αναστηθεί ή, αντίθετα, τον βοηθάς να παραμείνει ζητιάνος! Το αν θα πρέπει να πράξει ο καθένας μας αυτό που πιστεύει, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα ή από το τί πράττουν οι άλλοι, να αγωνίζεται, δηλαδή, έστω και μόνος, να φτιάξει τον κόσμο καλύτερο, να κοιτάξει να γίνει ο ίδιος το πρότυπο, το

υπόδειγμα και το παράδειγμα που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν και οι άλλοι, δεν μας είχε απασχολήσει και πολύ, μάλλον για τούς ίδιους λόγους που και όλοι οι άλλοι προβληματισμοί πέρναγαν χωρίς κανένα αποτέλεσμα.

Αυτά και άλλα παραπλήσια θέματα, εκτιμώ ότι σίγουρα θα απασχολούσαν και συνεχίζουν να απασχολούν πολλές φορές τους περισσότερους ανθρώπους, αλλά, φαίνεται, πως, ό,τι κι αν συμβαίνει, ό,τι και αν απασχολεί τον καθένα, οι ανάγκες της σύγχρονης ζωής και ιδιαίτερα ο περιορισμένος χρόνος που έχει στη διάθεσή του ο σύγχρονος άνθρωπος για την κάλυψη αυτών, των συνεχώς αυξανομένων αναγκών, αλλά και, κυρίως, το άγχος και ο μόχθος για να τις προλάβει, αναγκάζει τον καθένα, όπως ακριβώς συνέβαινε και με μένα, την επόμενη στιγμή να τα ξεχνά όλα αυτά, και ήταν, σαν όλα αυτά μαζί, οι σκέψεις, οι συζητήσεις, οι προβληματισμοί, να έμπαιναν από μόνα τους και να κρύβονταν κάτω από το χαλάκι που έχουμε όλοι μας μπροστά απ' την πόρτα του σπιτιού μας, που πάντοτε το πατάμε ή περνάμε από πάνω του, χωρίς να κοιτάζουμε ή να θυμόμαστε τί υπάρχει από κάτω.

Έτσι, λοιπόν, πέρναγαν πάντα τα χρόνια, οι μήνες, οι μέρες για όλους μας. Έτσι πέρναγε και ο χρόνος τη συγκεκριμένη χρονιά, ώσπου, μετά από μεγάλη, έτσι φάνηκε σε όλους μας, αναμονή, αλλά και ύστερα από τις κατάλληλες προετοιμασίες που είχαμε κάνει, ήρθε ο καιρός και έφτασε και η μέρα η πιο μεγάλη, για τα παιδιά - και όχι μόνο - και, να, που κάποτε μας αγκάλιασε και η πολυπόθητη ώρα της πιο ωραίας στιγμής...

Χριστούγεννα! Κάποια παιδιά, εκτός απ' τα κάλαντα της παραμονής, που αυτή τη χρονιά είχαν αρκετά περιορισμένη... συγκομιδή, και εκτός από τα γνωστά παιδικά τραγουδάκια για την ημέρα των Χριστουγέννων, είχαν ακούσει ή είχαν διαβάσει κι ένα άλλο ωραίο ποιηματάκι, το "ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ", που προσπαθούσαν να το πουν απέξω, όλο αυτό το διάστημα ή να το σιγοτραγουδήσουν, βάζοντας, συγχρόνως, και υποψηφιότητα για επίδοξοι συνθέτες...

## **ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ**

Χριστούγεννα! Γιορτή αγάπης, γιορτή ελπίδας:  
λάμπει η ψυχή μας φωτεινή, σαν φως μιας ηλιαχτίδας  
και όλη η πλάση γύρω μας χαρούμενη γιορτάζει,  
γιατί γεννήθηκε ο Χριστός στην Βηθλεέμ τ' αγιάζι.

Χριστούγεννα! Γέλια, χαρές, τραγούδια κι' ευτυχία.  
Κάτω απ' το δέντρο σου, Χριστέ, η Φάτνη Σου η θεία  
κείται, κι' όλα λαμπρά μες στο χρυσό φαντάζουν,  
χίλια στολίδια, άπειρα παιχνίδια σε φωνάζουν.

Μα αύριο θα είναι χαρά; θα ζήσει η ελπίδα;  
της βίας και του πόλεμου θα σπάσει η λεπίδα;  
Ή μήπως τα Χριστούγεννα είναι για να γελάμε,  
να λέμε ποιήματα ευχές κι' ύστερα να ξεχνάμε!

Και μόλις πάψει η χαρά και σβήσουν τα λαμπρόνια,

να σε σταυρώνουμε ξανά Χριστέ, μα με... κανόνια.  
Κι όμως, εσύ γεννήθηκες να φέρεις την ειρήνη,  
να σβήσουνε τα μίση πια και του πολέμου η δίνη.

Πότε θα 'ρθεί η στιγμή αυτή να ζήσουμε μαζί Σου  
το μήνυμα που έφερε η θεία Γέννησή Σου!  
Ας ήταν τα Χριστούγεννα να ήταν κάθε μέρα,  
για ν' αγαπάμε ολημερίς και όλους πέρα ως πέρα!!

(1991 - Ιωάννης Παναγάκος - Α' Βραβείο Σικελιανών 2020).

Έξω, ένας γλυκός ήλιος σχεδόν είχε λιώσει το λιγοστό χιόνι που είχε πέσει κατά τη διάρκεια της παγερής νύχτας, ενώ, μέσα στη γλυκιά οικογενειακή θαλπωρή που δημιουργούσε η ευχάριστη ζέστη του στολισμένου σπιτιού και τα χαρούμενα πρόσωπα, όπως και τα πρόσχαρα και ευγενικά λόγια κι οι ευχές συγγενών και φίλων, μαζευτήκαμε όλοι, τη συγκεκριμένη ώρα, γύρω απ' το εορταστικό τραπέζι, καθώς η ψητή, γεμιστή γαλοπούλα, περιμένοντας ως φαίνεται κι αυτή με ανυπομονησία, μας καλούσε με τις γαργαλιστικές ευωδιές της που είχε φροντίσει να εκλύονται, γλυκός πειρασμός, η αγάπη και η μαεστρία της χαμογελαστής και καλόκαρδης νοικοκυράς του σπιτιού, της αγαπημένης μου Λένας.

Μέχρι να καθίσουν όλοι, άρχισαν τα πρώτα τσιμπολογήματα από μερικούς βιαστικούς... «παίκτης», ενώ κάποιοι άλλοι, καρφωμένοι ακόμα στην οθόνη της τηλεόρασης, παρακολουθούσαν με προσοχή και φανερή ευχαρίστηση, κάποιο από τα εορταστικά προγράμματα της ημέρας, μέσα σε μαγευτικές μουσικές αποχρώσεις.

Αφού, επιτέλους, καθίσαμε όλοι, την ώρα που η αφεντιά μου, ως «πάτερ φαμίλιας», και μετά από κατάλληλη ψυχολογική προετοιμασία και άνοιγμα ψυχής, είχε σηκώσει το ποτήρι με το ξανθό κρασί για την πρώτη πρόποση του χριστουγεννιάτικου τραπέζιού, ξάφνου, ένας απ' τους μικρότερους μπόμπιρες της παρέας ο οποίος είχε μαγευτεί από το πρόγραμμα της τηλεόρασης, ο Γρηγόρης, κάνοντας «ζάπινγκ» μόλις άρχισαν οι διαφημίσεις, και βλέποντας μια εικόνα με κάποια παιδάκια άστεγα με τις οικογένειές τους, τουρτουρίζοντας, να τρώνε κάποια ξεροκόμματα ανακατεμένα με αποφάγια, καρπό της... «φιλανθρωπίας» κάποιων καλών ανθρώπων, πετάχτηκε κραυγάζοντας, πριν προλάβω να του κλείσω την τηλεόραση, μαζί και την φόρα που είχε πάρει: «μαμά, μπαμπά, κοίτα αυτά τα παιδάκια δεν έχουν σπίτι, πεινάνε και κρυώνουν και...»! Φυσικά, κι ενώ η μικρή αδερφή του, η Έβελυν, κοιτούσε με διάπλατα ανοιγμένα, με απορία, τα όμορφα ματάκια της, δεν πρόλαβε να τελειώσει τη φράση του, γιατί τον έκοψα κλείνοντας την τηλεόραση και αρχίζοντας την πρόποση που είχα ετοιμάσει με μεγάλη προσοχή, από το πρωί, κάπως έτσι: «Αγαπημένοι μου, Χρόνια Πολλά! Ας ευχαριστήσουμε τον Πανάγαθο Θεό, που μας αξίωσε και τούτα τα Χριστούγεννα να είμαστε μαζί, αγαπημένοι και καλά στην υγεία μας, αλλά και να μπορούμε να έχουμε γεμάτο το τραπέζι μας με όλα τα καλά του κόσμου. Να τον ευχαριστήσουμε και να υμνήσουμε το όνομά του που έχουμε τους ορίζοντές μας ανοιχτούς με ελευθερία, μακριά από τους ήχους του πολέμου και, επίσης, να τον ευχαριστήσουμε και να τον δοξάσουμε γιατί μπορούμε να προσφέρουμε στους αγαπημένους μας ό,τι αγαπάνε και όλα όσα έχουν ανάγκη ως

άνθρωποι. Ας προσευχηθούμε όλοι μας να σταματήσουν για πάντα οι πόλεμοι και να βασιλέψει σε όλη τη γη η ειρήνη. Τέλος, ας σκεφτούμε και ας προσευχηθούμε και για τους φτωχούς, τους άστεγους, και τα ορφανά παιδάκια, και ας ανάψουμε ένα καντήλι γι' αυτούς, έστω μέσα στην καρδιά μας. Να προσευχηθούμε για όλα αυτά στον Χριστό που σήμερα γεννήθηκε για μας, ξανά, ν' ανθήσει το στερέωμα χαμόγελα φωτός και να επικρατήσει και μέσα μας η ειρήνη και η ισορροπία! Να ξεπεράσουν όλοι οι αναξιοπαθόντες τα προβλήματά τους, να αποκτήσουν αυτά που τους λείπουν και να είναι, όπως εμείς, ευτυχισμένοι, με τα φτερά τους απλωμένα και ικανά να πετάξουν εκεί που μπορούν να τους οδηγήσουν τα όνειρά τους»!

Μόλις τελείωσε η πρόποσή μου, ακολούθησαν προπόσεις κι απ' τους άλλους ευτυχείς συνδαιτημόνες, και, αμέσως μετά, έπιασαν δουλειά τα μαχαιροπίρουνα, οπότε, αφού τελειώσαμε με τις υποχρεώσεις μας έναντι της γαλοπούλας και των λοιπών φαντασμαγορικών, εμφανισιακά, και τρομερά εύγευστων εδεσμάτων της κυρίας Λένας, αρχίσαμε τη διανομή των δώρων σε όλους τους... καλά χορτασμένους, χαμογελαστούς κι ευτυχισμένους χριστιανούς, μέσα στο ζεστό αυτό σπίτι, μέχρι που... ξαφνικά, ξύπνησα από το πρόωρο, ευτυχώς, όνειρο και, κάθιδρος από τις τύψεις και τη συντριβή για την αιωνίως επαναλαμβανόμενη, ξανά και ξανά, σταύρωση του Χριστού, που επαναλήφθηκε κι εκείνη τη χρονιά απ' όλους μας, αλλά με πραγματικό αυτή τη φορά άνοιγμα ψυχής προς το μήνυμα της Θείας Γέννησης και την Ανάσταση του Κυρίου, ντύθηκα στα γρήγορα, μια και ήταν ευτυχώς, ακόμα, παραμονή των Χριστουγέννων και σχετικά νωρίς, πήρα το πορτοφόλι μου, μα, κυρίως, κράτησα μαζί μου, όσο πιο πολύ μπορούσα να χωρέσω μέσα μου, από το φως του Άστρου της Βηθλεέμ και της Ανάστασης, και κατευθύνθηκα εναγωνίως προς την αγορά να προλάβω τα μαγαζιά ανοιχτά, σκεπτόμενος πόσο ευλογημένοι είμαστε αφού στη γειτονιά μας ευδοκίμει η ειρήνη, και έτσι δεν έχουμε πολλά άστεγα παιδάκια, που στην περίπτωση πολέμου θα ήταν πολύ περισσότερα, με τα πιο πολλά απ' αυτά ορφανά.

Συνέχισα το βήμα μου, έτσι, χωρίς να νοιάζομαι για το τί πράττουν οι άλλοι, χωρίς να με αποτρέπει το γεγονός ότι δεν μπορώ να τα διορθώσω όλα, και κυρίως, ότι δεν μπορώ να σταματήσω τον πόλεμο όπου υπάρχει, αλλά, αντίθετα, με την πεποίθηση ότι τουλάχιστον εδώ, στη γειτονιά μου, ή κοντά σ' αυτήν, εδώ, στην πατρίδα μου, μπορώ να βοηθήσω, προχώρησα με αποφασιστικότητα να επιτελέσω, επιτέλους, το καθήκον μου, ως καλός χριστιανός, έχοντας ακόμα στο μυαλό μου εκείνες τις συγκλονιστικές εικόνες της τηλεόρασης και τα σπαρακτικά λόγια του μικρού γιου μου, που είχα δει και ακούσει πριν από λίγο στο παραμυθένιο μου όνειρο:

«μαμά, μπαμπά, κοίτα, αυτά τα παιδάκια δεν έχουν σπίτι, πεινάνε και κρυώνουν»!

(12/11/2022)

Ιωάννης Παναγάκος

*Έπαινος Χριστουγεννιάτικου Διηγήματος, Λογοτεχνικού Διαγωνισμού για τα Χριστούγεννα, του Ελληνικού Πολιτιστικού Ομίλου (ΕΠΟΚ) 2022.*